

2023

IPA III Dönemi (2021-2027) Proje Hazırlama ve Uygulama Rehberi

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
**AB VE DIŞ
İLİŞKİLER**
DAİRESİ BAŞKANLIĞI

IPA BİRİMİ

GÜNCELLEME TARİHİ: EYLÜL 2023

İÇİNDEKİLER

1. IPA Nedir?	1
2. IPA-III Dönemi (2021-2027)	5
3. Proje Hazırlık ve Programlama Süreci	8
4. IPA Projelerinin İhale Süreci	13
5. IPA Projelerinin Uygulama Süreci	15

1. IPA Nedir?

Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı/Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA), Avrupa Birliği tarafından aday ülkelere, üyelik için gerekli yasal ve idari reformların gerçekleştirilmesi amacıyla sağlanan mali yardımlardır. IPA kapsamında, aday ülkenin AB'ye üye olma yolundaki ihtiyaç ve önceliklerine hizmet eden projeler desteklenmektedir. Projeler aracılığıyla kullanılan fonlar, AB müktesebatına uyumu ve bu uyum için gerekli idari kapasitenin oluşturulmasını hedeflemektedir.

Ülkemiz 2002 yılından günümüze AB tarafından sağlanan fonlardan yararlanmaktadır. İçişleri Bakanlığı ise doğrudan ilgili olduğu 24. Fası (Adalet, Özgürlük ve Güvenlik) ve belirli başlıklarda 23. Fası (Yargı ve Temel Haklar) alanlarında 2002 yılından bu yana AB kaynaklı fonlardan yararlanmaktadır.

İçişleri Bakanlığı 2002 yılından günümüze AB kaynaklı fonlardan yararlanmakta olup 2002-2022 yılları arasında 104 proje için toplam yaklaşık 954 milyon Avro hibe sağlamıştır.

İçişleri Bakanlığı AB Projeleri Genel Durum Tablosu (2002-2022)

Kurum	Tamamlanan	Uygulaması Devam Eden	İhale Sürecinde	Toplam	AB Katkısı	Toplam Bütçe
EGM	22	0	0	22	47.323.555 €	52.823.982 €
JGK	9	0	0	9	27.410.742 €	29.542.222 €
EGM ve JGK	4	0	0	4	29.242.500 €	38.217.000 €
Sahil Güvenlik Komutanlığı	1	1	0	2	10.481.172 €	12.330.790 €
AFAD	1	1	1	3	9.289.992 €	9.739.990 €
İller İdaresi GM	5	0	0	5	19.932.765 €	21.271.165 €
İller İdaresi GM-SYB	11	7	1	19	504.164.303 €	572.267.434 €
Mahalli İdareler GM	4	0	0	4	18.610.000 €	21.190.000 €
Göç İdaresi Başkanlığı	21	6	0	27	262.752.233 €	296.570.852 €
Mülkiye Teftiş K.Başk.	3	0	0	3	4.626.915 €	4.701.915 €
Strateji Geliştirme Başk.	2	0	0	2	4.045.500 €	4.495.000 €
Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü	1	0	0	1	2.370.150 €	2.633.500 €
KİHBİ	1	0	0	1	5.400.000 €	5.400.000 €
AB ve Dış İlişkiler DB	2	0	0	2	8.357.716 €	8.426.216 €
Toplam	87	15	2	104	954.007.543 €	1.079.610.066 €

AB tarafından sağlanan katılım öncesi mali destekler üç dönemde kullanılmıştır:

IPA Öncesi Dönem (2002-2006):

IPA öncesi dönemde Türkiye, yaklaşık 1,3 milyar Avroluk fon kullanmıştır. Bu dönemde İçişleri Bakanlığı, 23 proje kapsamında yaklaşık 68 milyon Avro tutarında fon kullanmıştır.

IPA-I Dönemi (2007-2013):

IPA-I döneminde AB tarafından aday ülkelere yaklaşık 11,5 milyar Avro fon tahsis edilmiştir. Bu tutarın yaklaşık 4,8 milyar Avroluk kısmını Türkiye kullanmıştır. IPA-I döneminde İçişleri Bakanlığı, 41 proje kapsamında yaklaşık 305 milyon Avro fon kullanmıştır.

Türkiye - Yunanistan Sınır Arasında Sınır Gözetleme Kapasitesinin Artırılması - Aşama 1 Projesi kapsamında tedarik edilen mobil gözetleme araçları

(Yararlanıcı Kurumlar: İller İdaresi Genel Müdürlüğü/Kara Kuvvetleri Komutanlığı; Program Yılı: 2013)

IPA-II Dönemi (2014-2020):

AB tarafından aday ülkelere sağlanan Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA), 2014-2020 yıllarını kapsayan yeni uygulama döneminde sektör yaklaşımı adı altında yeni bir yapılanma içerisine girmiştir. Bu kapsamda AB tarafından sağlanan fonlar farklı konularda belirlenen öncelikler çerçevesinde çeşitli sektör ve alt-sektörlere ayrılarak ilgili Bakanlıkların sorumluluğuna verilmiştir. Avrupa Birliği Başkanlığı'nın genel koordinasyonunda ilgili Bakanlıklar tarafından AB müktesebatına uyum ve gerekli idari kapasitenin oluşturulmasına yönelik çalışmalar yıllık ve çok yıllık olarak hazırlanan programlar aracılığıyla uygulanmaya başlanmıştır.

AB tarafından IPA-II döneminde tahsis edilen 11,7 milyar Avroluk fonun 4,4 milyar Avroluk kısmı Türkiye'ye ayrılmış olmakla birlikte AB-Türkiye ilişkilerinde yaşanan gerilimlere bağlı olarak AB tarafından siyasi gerekçelerle fon miktarında kesintiler yapılmış ve Türkiye'ye ayrılan fon miktarı 3,5 milyar Avroya düşürülmüştür.

Malatya Geri Gönderme Merkezi İnşaatı

IPA-II Döneminde İçişleri Bakanlığı:

Sektör yaklaşımı çerçevesinde İçişleri Bakanlığı, 2019/20 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesiyle göç ve iltica, entegre sınır yönetimi ve organize suçlarla mücadele öncelik alanlarını kapsayan İçişleri Alt-Sektöründe yer alacak projelerin programlama ile izleme-değerlendirme çalışmalarının gerçekleştirilmesinden sorumlu lider kurum olarak belirlenmiştir. Bakanlığımız adına Lider Kurum görevi, AB ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı tarafından yerine getirilmektedir.

[2019/20 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile aşağıdaki sektör sorumlusu kuruluşlar oluşturulmuştur:](#)

SEKTÖRLER/ALT-SEKTÖRLER	LİDER KURUM
1. Tekil Eylemler	Avrupa Birliği Başkanlığı
2. Müktesebata Uyum Desteği	
3. Birlik Programı ve Ajanslarına Katılıma Destek	
4. Sivil Toplum	
5. Yargı	Adalet Bakanlığı
6. Temel Haklar	Avrupa Birliği Başkanlığı
7. İçişleri	İçişleri Bakanlığı
➤ Göç ve İltica	
➤ Entegre Sınır Yönetimi	
➤ Organize Suçlarla Mücadele	
8. Çevre	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
9. Ulaştırma	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
10. Enerji	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
11. Rekabetçilik ve Yenilik	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
12. Eğitim, İstihdam ve Sosyal Politikalar	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
13. Kırsal Kalkınma Programı	TKDK (Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu)
14. Kurumsal Kapasite Geliştirme (11. 12. ve 13. Fasıllar)	Tarım ve Orman Bakanlığı
15. Bölgesel ve Sınır Ötesi İşbirliği	Avrupa Birliği Başkanlığı

İçişleri Alt-Sektörü:

IPA-II dönemi ile gelen sektör yaklaşımı çerçevesinde 24. Fasıll (Adalet, Özgürlük ve Güvenlik) bünyesinde yer alan düzensiz göç ile mücadele, iltica, sınır kontrolleri ve Schengen, vize, yasal göç, organize suçlarla mücadele, insan ticareti ile mücadele, uyuşturucu ile mücadele, terörle mücadele, polis işbirliği, adli işbirliği ve gümrük işbirliği gibi konular İçişleri Alt-Sektörü altında toplanmıştır. Bu doğrultuda, İçişleri Alt-Sektörü üç temel öncelik alanına yönelik konuları içermektedir.

Öncelik 1

•Göç ve İltica

Öncelik 2

•Entegre Sınır Yönetimi

Öncelik 3

•Organize Suçlarla Mücadele

IPA-II döneminde (2014-2020), İçişleri Alt-Sektöründe toplam 30 proje programlanmış ve yaklaşık 326 milyon Avro AB fonundan yararlanılmıştır.

Türkiye'nin Doğu ve Batı Sınırlarında Sınır Gözetleme Kapasitesinin Geliştirilmesi Aşama I-II-III projeleri kapsamında tedarik edilen sınır gözetleme sistemi

(Yararlanıcı Kurumlar: İller İdaresi Genel Müdürlüğü/Kara Kuvvetleri Komutanlığı; Program Yılı: 2014-2015-2016-2019)

İçişleri Alt-Sektörü Altında 2014-2020 Yılları Arasında Programlanan Proje Sayıları ve Bütçeleri

Programlama Yılı	Proje Sayısı	AB Katkısı	Toplam Bütçe
2014	8	59.397.500 €	71.400.000 €
2015	6	125.301.514 €	145.482.957 €
2016	7	88.605.000 €	101.571.000 €
2018	1	4.950.000 €	4.950.000 €
2019	5	42.400.000 €	44.976.400 €
2020	3	5.200.000 €	5.200.000 €
Toplam	30	325.854.14 €	373.580.357 €

2. IPA-III Dönemi (2021-2027)

Katılım öncesi mali destekler, 2021-2027 yıllarını kapsayan IPA-III döneminde de devam etmektedir. IPA III döneminde yer alacak projelerin Avrupa Komisyonu tarafından “ilgililik” ve “olgunluk” kriterlerine tabi tutularak fonlanması planlanmaktadır.

İlgililik (relevancy), yararlanıcı kurum tarafından teklif edilen projenin AB uyum sürecimizle bağlantılı bir konuya sahip olması, kurumun AB’ye uyum süreci kapsamında gidermesi gereken eksiklikleri tamamlayıcı olması, AB üyesi ülkelerin iyi uygulamalarının ve örneklerinin transferine yönelik olması anlamına gelmektedir.

İlgililik aşamasını geçen proje teklifleri, **olgunluk** (maturity) değerlendirmesine tabi tutulmaktadır. Olgunluk değerlendirmesinde yararlanıcı kurum tarafından teklif edilen projeler arasında, en hızlı biçimde ihale edilebilecek ve uygulaması en kısa sürede başlayabilecek projelere öncelik verilecektir. Dolayısıyla teklif edilen projenin ihale ve uygulama aşamasında herhangi bir sorunla karşılaşmaması için projenin ihtiyaçlarının iyi bir şekilde belirlenmesi, projeye ilişkin fizibilite çalışmasının teklif aşamasında yapılması, proje kapsamında gerçekleştirilecek faaliyetlerin önceden belirlenmesi, satın alma faaliyetleri kapsamında market araştırmasının yapılması ve proje bütçesinin yaklaşık olarak hesaplanması önem arz etmektedir. Bu çerçevede ilgililik aşamasını geçen projelerde, yararlanıcı kurumlar tarafından proje fişi, teknik şartname, market araştırması gibi uygulama dokümanlarının hazırlanması talep edilecek olup Avrupa Komisyonunun olgunluk değerlendirmesinde söz konusu uygulama dokümanlarının kalitesi belirleyici olacaktır.

IPA-III Dönemi Tematik Çerçeveseler ve Öncelik Alanları:

IPA-III döneminde **5 Tematik Pencere** ve bu çerçeveseler altında farklı **Tematik Öncelikler** bulunmaktadır.

Pencere 1	•Hukukun Üstünlüğü, Temel Haklar ve Demokrasi
Pencere 2	•İyi Yönetişim, Müktesebat Uyumu, İyi Komşuluk İlişkileri ve Stratejik İletişim
Pencere 3	•Yeşil Gündem ve Sürdürülebilir Bağlantısallık
Pencere 4	•Rekabetçilik ve Kapsayıcı Büyüme
Pencere 5	•Sınır ve Sınır Ötesi İşbirliği

İçişleri Bakanlığı merkez birimleri ve bağlı kuruluşları, Pencere-1 başta olmak üzere görev ve yetki alanlarına uygun Tematik Önceliklerde IPA projeleri hazırlayıp teklif edebilirler.¹

¹ Tematik öncelikler altında destek verilecek konu başlıkları ayrıca bakınız: <https://ipa.gov.tr/ipa-iii-2021-2027/>

Pencere 1: Hukukun Üstünlüğü, Temel Haklar ve Demokrasi:

2021-2027 dönemi Katılım Öncesi Yardım Aracı'nın (IPA III) "IPA III' ün genel ve özel hedeflerinin AB'nin genişleme politikasını tüm yönleriyle kavradığı dikkate alındığında, hukukun üstünlüğü, yargı, temel haklar ve demokrasi alanındaki reformlar ile uygun bir göç yönetiminin aynı zamanda genişleme süreci bakımından da kilit önceliğe sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. AB tarafından sağlanan yardımın odağında da, mevzuatın ilgili uluslararası sözleşmelerle uyumlu olarak geliştirilmesi, ilgili kurumların ve kapasitelerinin güçlendirilmesi ve IPA III yararlanıcılarının, istikrarlı ve somut sonuçlar elde etmek amacıyla, operasyonel işbirliğini hızlandırmak için teşvik edilmeye devam edilmesi yer almaktadır.

İçişleri Bakanlığı'nın Sorumlu Olduğu Tematik Öncelikler:

"AB'den Sağlanacak Katılım Öncesi Fonların ve AB Programlarına Katılımın Yönetimi" konulu 2023/11 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi uyarınca İçişleri Bakanlığı Genelge'deki Tablo 1'de belirtilen **sektör sorumlusu** kurumlar arasında yer almaktadır. Sektör sorumlusu kurumlar ilgili oldukları tematik öncelik kapsamında programlama, ihale, uygulama ve izleme süreçlerinde Yönetim Otoritesini desteklemektedir.

IPA-III Tematik Pencere, Tematik Öncelikler ve İlgili Kurumlar

Tematik Pencere	Tematik Öncelik	Yönetim Otoritesi	Sektör Sorumlusu Kurum	Mali Yönetimden Sorumlu Ara Kurum
Pencere 1: Hukukun Üstünlüğü, Temel Haklar ve Demokrasi	Yargı	AB Başkanlığı	Adalet Bakanlığı	Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB)
	Organize Suçlarla Mücadele / Güvenlik	AB Başkanlığı	İçişleri Bakanlığı	Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB)
	Göç ve Sınır Yönetimi	AB Başkanlığı	İçişleri Bakanlığı	Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB)
	Temel Haklar	AB Başkanlığı	AB Başkanlığı	Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB)
	Sivil Toplum	AB Başkanlığı	AB Başkanlığı	Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB)
Pencere 2: İyi Yönetişim, Müktesebat Uyum, İyi Komşuluk İlişkileri ve Stratejik İletişim	İyi Yönetişim	AB Başkanlığı	-	Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB)
	Kurumsal kapasite ve AB Müktesebatına Uyum			
	Stratejik iletişim, izleme, değerlendirme ve iletişim faaliyetleri			
Pencere 3: Yeşil Gündem ve Sürdürülebilir Bağlantısallık	Çevre ve iklim değişikliği	Çevre ve Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	-	Çevre ve Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
	Ulaştırma, dijital ekonomi ve toplum, enerji			

	1. Alt Öncelik: Ulaştırma	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	-	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
	2. Alt Öncelik: Dijital ekonomi ve toplum	İlgili Yönetim Otoritesi	-	İlgili Kurum
	3. Alt Öncelik: Enerji	AB Başkanlığı	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB)
Pencere 4: İyi Yönetişim, Müktesebat Uyumu, İyi Komşuluk İlişkileri ve Stratejik İletişim	Eğitim, istihdam, sosyal koruma ve kapsayıcı politikalar, sağlık			
	1. Alt Öncelik: Eğitim, istihdam, sosyal koruma ve kapsayıcı politikalar	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	-	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
	2. Alt Öncelik: Sağlık	AB Başkanlığı	-	Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB)
	Özel sektörün geliştirilmesi, ticaret, araştırma ve yenilik	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	-	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
	Balıkçılık, tarım ve kırsal kalkınma (kurumsal kapasite geliştirme)	AB Başkanlığı	Tarım ve Orman Bakanlığı	Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB)
	IPARD Programı	Tarım ve Orman Bakanlığı	-	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK)
Pencere 5: Sınır ve Sınır Ötesi İşbirliği	Avrupa Birliği Başkanlığı			

Yukarıda yer alan **Tematik Öncelik 3- Organize Suçlarla Mücadele / Güvenlik** ve **Tematik Öncelik 4: Göç ve Sınır Yönetimi'nden (IPA-II döneminde olduğu gibi) İçişleri Bakanlığı "sektör sorumlusu" olarak** görevlendirilmiştir. Programlama çalışmaları Bakanlığımız adına, AB ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı tarafından yıllık (annual programming) olarak gerçekleştirilmektedir. Özetlenecek olursa, "Organize Suçlarla Mücadele / Güvenlik" ve "Göç ve Sınır Yönetimi" öncelikleriyle bağlantılı bir projenin hazırlanması durumunda gerek İçişleri Bakanlığı'nın ilgili birimleri gerekse de diğer Bakanlıklar, AB ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı tarafından resmi olarak yapılan programlama duyurusunun ardından standart proje hazırlama şablonu (Aksiyon Fişi) aracılığıyla proje teklif edebileceklerdir.

Öte yandan Bakanlığımız birimleri, Tematik Öncelik 3 ve 4 dışında yer alan, görev ve yetki alanına girebilecek diğer konularda da sorumlu lider kurum desteğiyle proje teklifinde bulunabilecektir.

3. Proje Hazırlık ve Programlama Süreci

Proje ve Programlama Süreci Nedir?

Proje, belirli bir amacı ve hedefleri olan, belirli bir bütçe ve zaman dilimi ekseninde mevcut durumu geliştirmeye yönelik planlanmış faaliyetler bütünü olarak tanımlanmaktadır. IPA projelerinde genel olarak AB standartlarına ulaşmaya yönelik faaliyetler gerçekleştirilmektedir. En sık gerçekleştirilen faaliyetler arasında kamu personeline yönelik çeşitli eğitimler (yasal, teknik vb. konularda), kurumsal ihtiyaçların giderilmesine yönelik tedarik faaliyetleri (örneğin, kurumun ihtiyaç duyduğu yazılım/donanım altyapısı, araç ekipman alımları) ya da inşaat faaliyetleri öne çıkmaktadır.

IPA projeleri uzun bir hazırlık, ihale ve uygulama sürecine sahiptir. Özellikle aday ülkelere tahsis edilen fonların etkin kullanımı için bu süreçler açık ve detaylı olarak belirlenmiştir.

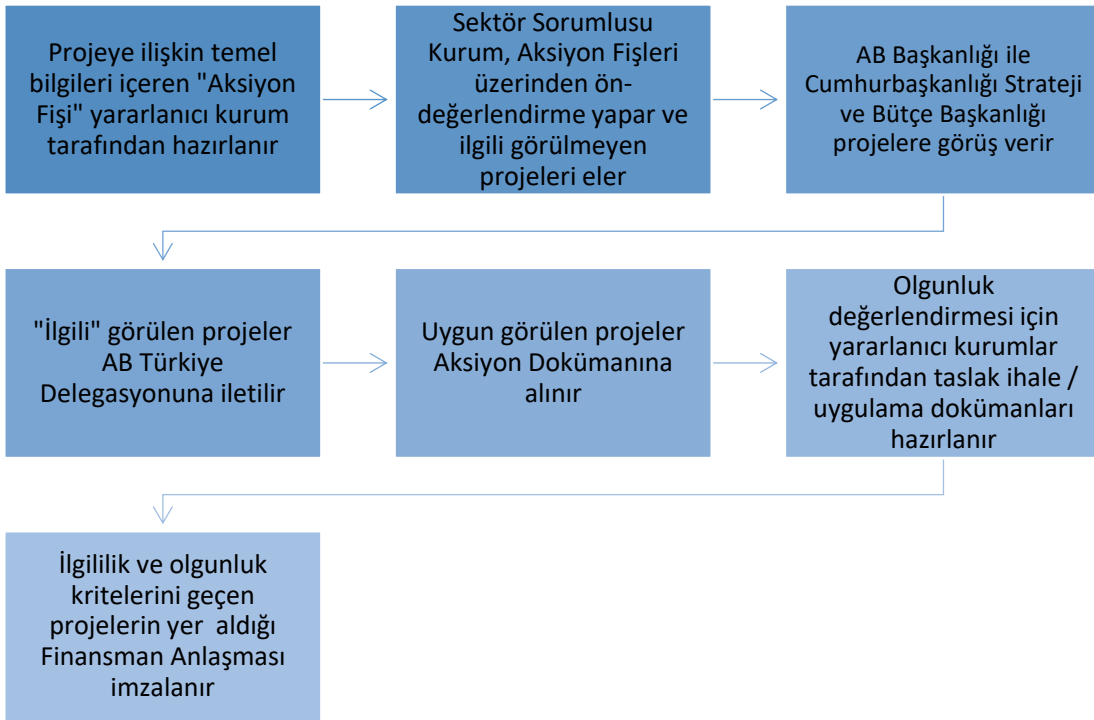
IPA projelerinde sırasıyla aşağıdaki **3 temel aşama takip edilmektedir**:

IPA Projelerinin Programlanması

Yürütülecek projelerin hazırlık süreci Daire Başkanlığımız bünyesindeki **IPA Birimi-Programlama Bölümü** tarafından koordine edilmektedir. IPA projelerinde Programlama Süreci, bir projenin hazırlık ve teklif aşamasından, ilgili kurumlar tarafından yapılan değerlendirme sonucunda projenin uygun görülerek AB tarafından finansman kararının alınması ile tamamlanan dönemdir.

IPA III döneminde yıllık olarak planlama yapılan sektörlerde bu süreç yaklaşık 1 yıl sürebilmektedir. IPA projeleri gerek bütçe tutarının yüksek olması gerekse de birçok faaliyeti içermesi sebebiyle detaylı bir ön hazırlık, araştırma ve fizibilite çalışmasını gerektirmektedir. Yararlanıcı Kurumlar bu süreci aceleye getirmemeli, ihtiyaç analizini detaylı bir şekilde gerçekleştirmelidir.

a) Projelerin Teklifi

Yararlanıcı Kurumlar AB müktesebatına uyum ve kurumsal kapasite gelişimi ihtiyaç ve önceliklerine uygun olarak proje konusu belirler. Örneğin personele yönelik uygulamalı eğitimler, eğitim amaçlı araç/teçhizat alımı, uygulamada ya da operasyonda kullanılacak araç, makine, teçhizat alımı gibi. Projeler bu anlamda temel olarak 5 çeşit sözleşme türünden oluşabilir.

Hizmet Alımı (Service)

Aday ülkelerin Avrupa Birliği ile mevzuat uyumu sağlamaya yönelik konularda gereksinim duyduğu teknik yardım ve kurumsal kapasite çalışmalarına yönelik hizmetlerin sağlanmasını amaçlayan, hizmet ihalesi sonucu (Service Tenders) seçilen özel danışmanlık şirketleri ile hayata geçirilen sözleşme türüdür. Hizmet sözleşmesinin ihalesi için İş Tanımı Belgesi (Terms of Reference - ToR) hazırlanması gerekmektedir. Bu sözleşme türünü içeren projeye AB tarafından %100 mali destek sağlanmaktadır.

Tedarik (Supply)

Tedarik sözleşmeleri ürünlerin satın alınmasını, leasingini, koşullu ya da koşulsuz olarak kiralanmasını kapsar. Ürünlerin temini, boşaltılması ya da montajı bir tedarik sözleşmesi (Supply Tenders) olarak düşünülebilir. Tedarik sözleşmesinin ihalesi için Teknik Şartname (Technical Specifications) hazırlanması gerekmektedir. Bu sözleşme türünü içeren projeye AB tarafından %100 mali destek sağlanmaktadır.

İnşaat /Yapım İşi (Works)

Bir yapım işinin uygulaması, tasarımı veya gerçekleştirilme biçimini ifade eden sözleşme türüdür. Bu sözleşme türüyle bina yapımı veya tadilat işleri gerçekleştirilebilir. İnşaat sözleşmesinin ihalesi için Teknik Şartname (Technical Specifications) hazırlanması gerekmektedir. Bu sözleşme türünü içeren projeye AB tarafından %85 mali destek sağlanmaktadır.

Eşleştirme (Twinning)

Eşleştirme mekanizması aday ülkelerdeki kamu yönetimlerinin ve yarı kamusal örgütlerin AB üyesi ülkelerdeki muadilleriyle birlikte çalışarak, Birlik müktesebatının belirli bir kısmının uyarlanması, çıkarılması ve yürütülmesine ilişkin proje geliştirilmesine imkân tanımaktadır. Bu mekanizma kısa vadeli problem çözüme yönelik olmayıp, aday ülkelerde uzun vadede teknik ve idari bilgi aktarımı yoluyla değişimi sağlamayı amaçlamaktadır. Eşleştirme sözleşmesi için Twinning Proje Fişi hazırlanması gerekmektedir. Bu sözleşme türünü içeren projeye AB tarafından %100 mali destek sağlanmaktadır.

Doğrudan Hibe (Direct Grant)

Özellikle siyasi kriterler başlığı altındaki konularda, projenin etkin ve etkili uygulanmasını sağlamak amacıyla, Avrupa Birliği'nin sektörde fiili olarak tekel konumunda olan uluslararası kuruluşlarla (BM kuruluşları vb.) alışla gelen ihale usullerine başvurmadan "doğrudan" hayata geçirdiği sözleşme türüdür. Doğrudan hibe sözleşmesi için Faaliyetlerin Tanımı (Description of Actions) belgesinin hazırlanması gerekmektedir. Bu sözleşme türünü içeren projeye AB tarafından %100 mali destek sağlanmaktadır.

Projelerin teklifi aşamasında *Yararlanıcı Kurum*, AB uyum sürecimiz doğrultusunda ilk olarak AB'nin öncelik alanlarına uygun olarak bir konu belirler, bu konuya yönelik olarak **Aksiyon Fişini** hazırlar.

Aksiyon Fişi nedir?

Programlama sürecinin ilk evrelerinde kullanılan ve IPA projesine ilişkin temel bilgilerin yer aldığı dokümandır.

Bkz. Faydalı Belgeler bölümü

Aksiyon Fişi, projeye ilişkin özet bilgilerin yer aldığı ilk kısım ile mantıksal çerçeve tablosundan oluşmaktadır. Özet Bilgiler kısmında aşağıda yer alan konularla ilgili bilgiler girilmesi gerekmektedir:

- **Projenin ismi** (Indicative title of the Action)
- **Programlama yılı** (Programming year)
- **İlgili IPA III Pencere ve Tematik Öncelik(leri)** (IPA III Window and thematic priorit(y)/(ies))
- **Projenin, AB'nin genişleme süreci ve bu doğrultuda hazırlanmış olan politika belgeleriyle bağlantısı** (Links with specific policy instruments of the enlargement process)
- **IPA III Programlama Çerçeve hedeflerine katkısı** (Contribution to the IPA III Programming Framework objectives)
- **Ulusal, bölgesel ve küresel strateji belgeleriyle bağlantısı** (Links with national, regional and global strategies)
- **Sektör yaklaşımıyla tutarlılığı** (Coherence with the Sector Approach)
- **Projenin uygulama alanı / bölgesel boyut** (Regional dimension)
- **Projenin bütçesi** (Indicative budget) EUR
- **Uygulama yöntemi** (Implementation modality)

Mantıksal çerçeve ise, tüm proje hazırlama şablonlarında yer alan, “Projenin Genel Amacı”, “Projenin Özel Amacı”, “Projenin Çıktıları” gibi bilgilerin yer aldığı; projede yer alan faaliyetler sonucu elde edilen ilerlemeye ilişkin öngörülen verilerin (Gösterge) yer aldığı bir tablodur.

Aksiyon Fişinin yukarıda özetlenen bölümlerinin tamamının doldurulması gerekmektedir.

b) İlgililik Değerlendirmesi

Yararlanıcı Kurum hazırlamış olduğu Aksiyon Fişini o sektördeki çalışmaları koordine eden Sektör Sorumlusu Kurum’a iletir. Sektör Sorumlusu Kurum Aksiyon Fişlerini belirli inceleme süreçleri üzerinden ön değerlendirmeye tâbi tutar.

Ön değerlendirmenin ardından görüş alınmak üzere Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB) ile Avrupa Birliği Başkanlığı’na iletir. SBB tarafından, projelerin ulusal kalkınma planlarıyla ilişkisi, tamamlayıcılığı, ulusal bütçenin eş-finansman açısından uygunluğu değerlendirilir.

Avrupa Birliği Başkanlığı ise, projelerin AB önceliklerine uygunluğu, AB müktesebatı ile bağlantısı ve AB çalışmalarıyla tamamlayıcılığı açısından değerlendirir ve ilgili projeleri Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu ile Avrupa Komisyonuna iletir. İlgililik açısından uygun görülen projelerin programlama sürecine alınması kararlaştırılır.

c) Olgunluk Değerlendirmesi

Programlama sürecinin son aşamasında, Lider Kurum tarafından ilgililik aşamasından geçen projelerin yer aldığı yıllık Aksiyon Dokümanı hazırlanır.

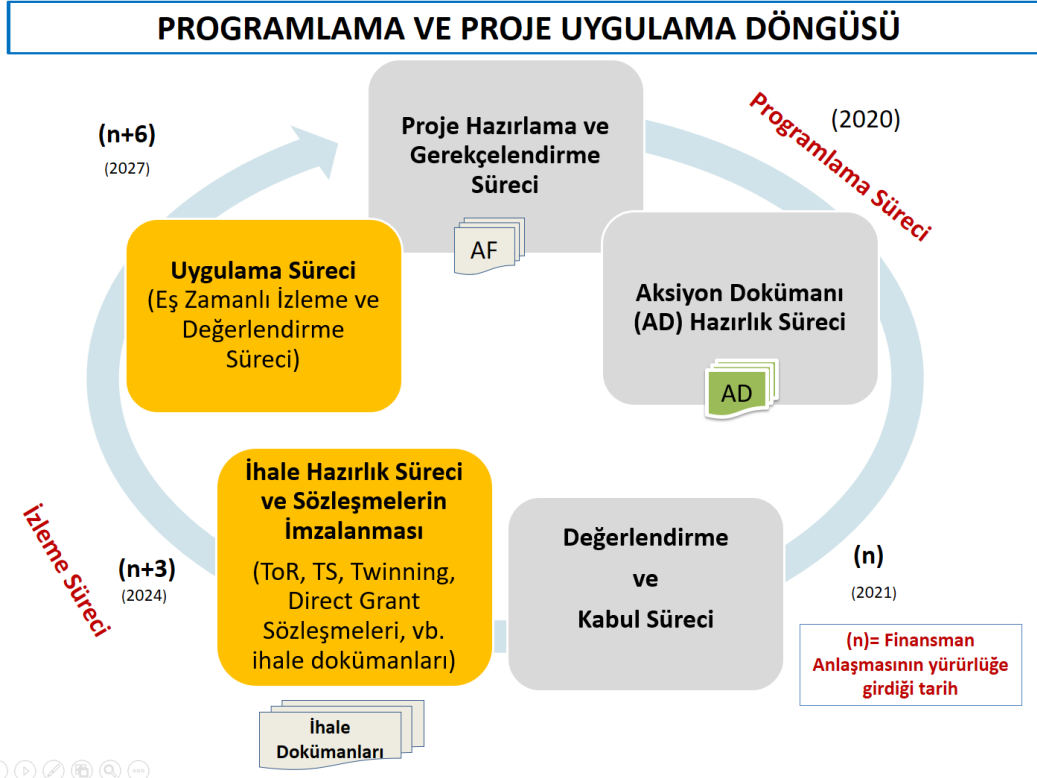
*Aksiyon Dokümanı nedir?
Yıllık Programlama sürecine girmesi kesinleşen projelerin yer aldığı dokümandır.
Bkz. Faydalı Belgeler bölümü*

Aksiyon Dokümanı ile eş zamanlı olarak, olgunluk değerlendirmesinde kullanılmak üzere yararlanıcı kurumlar tarafından proje fişi, teknik şartname, market araştırması gibi uygulama dokümanlarının ilk taslaklarının da hazırlanması gerekmektedir. Avrupa Komisyonu bu aşamada, en hızlı şekilde hayata geçebilecek olgun nitelikteki projelere öncelik vermektedir.

d) Finansman Anlaşması ile Programlama Sürecinin Tamamlanması:

Her sektör için hazırlanan Aksiyon Dokümanlarının Avrupa Komisyonu ve IPA Komitesi tarafından onaylanmasının ardından, Türkiye ile AB arasında ilgili bütçe yılında finanse edilecek olan tüm projelerin yer aldığı Finansman Anlaşması imzalanır. Finansman Anlaşmasının imzalanması ile programlama süreci resmi olarak tamamlanmaktadır.

Yukarıdaki şekilde özetlendiği üzere, Programlama süreci proje hazırlama ve gerekçelendirme süreciyle bir diğer ifadeyle Aksiyon Fişi hazırlıklarıyla başlayıp Aksiyon Dokümanının onaylanmasıyla son bulan bir süreçtir. Programlama sürecinin ardından IPA projelerinin ihale ve uygulama süreçleri başlamaktadır.

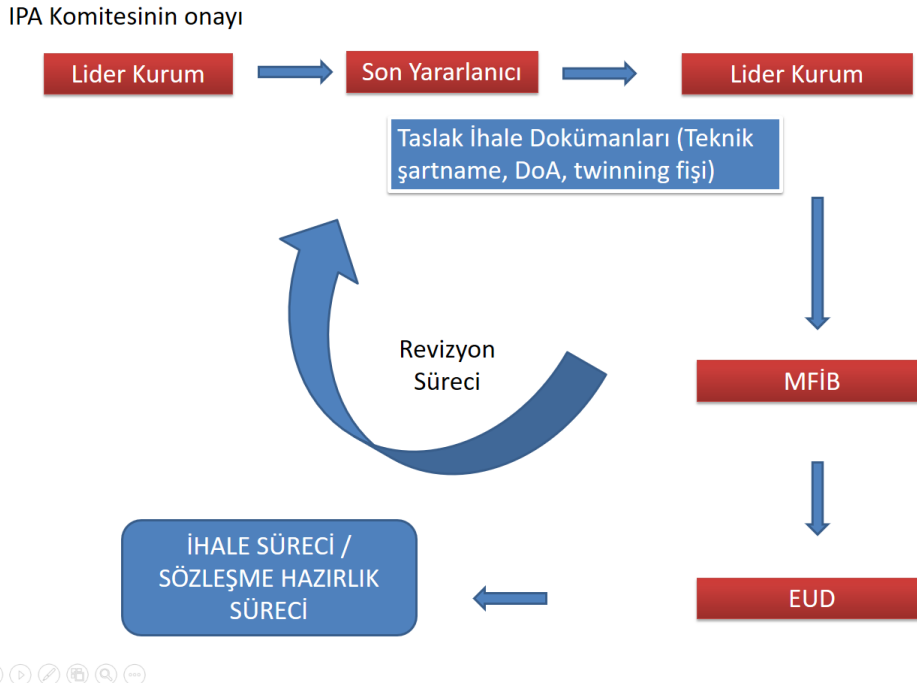

4. IPA Projelerinin İhale Süreci

Programlama sürecinin ardından AB projelerinin İhale Süreci başlamaktadır. Projelerin ilgili Finansman Anlaşmasının yürürlüğe girmesinin ardından belirli bir süre içinde (en geç 2-3 yıl) sözleşmeye bağlanması gerekmektedir. Bu süreçte **IPA Birimi-İzleme ve Değerlendirme Bölümü**, yararlanıcı kurumların projelere ait ihale dokümanlarını zamanında hazırlamasını sağlayarak ihale dokümanlarını, ihale sürecini yöneten Merkezi Finans ve İhale Birimine iletir.

Projelerin Avrupa Komisyonu tarafından belirlenen usul ve esaslara (Procurement and Grants for European Union External Actions / PRAG Rehberi²) uygun olarak ihale, sözleşme, muhasebe, ödeme ve raporlama işlemleri Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı olarak kurulan Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB) tarafından yerine getirilmektedir.

İhale Hazırlık Süreci

Projeler kapsamındaki sözleşmelerin ihaleleri MFİB tarafından yapılmakta, proje yararlanıcısı kurumlar ise ihale/sözleşme dosyasının temelini oluşturan teknik şartname, pazar araştırması, iş tanımı belgesi ve Twinning fişi gibi teknik dokümanların hazırlanmasından sorumlu bulunmaktadır.

İhale sürecinin sorunsuz geçmesi ve zamanında sözleşme imzalanabilmesi için proje hazırlık ve fizibilite aşamalarının detaylı olması gerekmektedir. Son Yararlanıcı Kurum'da projenin teknik dokümanlarını hazırlayabilecek nitelikte personelin bulunması büyük önem arz etmektedir. Son Yararlanıcı Kurum Sektör Sorumlusu Lider Kurum ve MFİB'in yorumları çerçevesinde teknik dokümanları (ihale dosyası ve ekleri) revize eder.

² <https://wikis.ec.europa.eu/display/ExactExternalWiki/ePRAG>

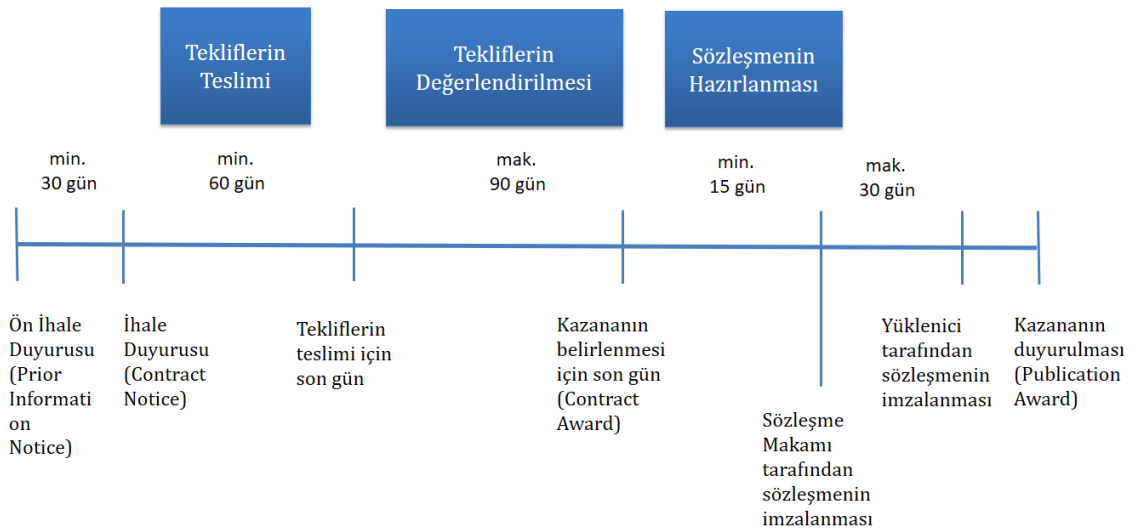
İhale dosyası MFİB/AB Türkiye Delegasyonu tarafından onaylandığında MFİB tarafından ihale duyurusu (tender notice) yayımlanır. Firmalar, teklif vermeden önce Son Yararlanıcıya yapılacak işve şartname ile ilgili soru yöneltebilir. Soru ve yorumlara cevap verme sürecinin kısıtlı bir zamanda gerçekleşmesi nedeniyle Son Yararlanıcının zaman planlaması ve bu süreçte yeterli personel bulundurması dikkat edilmesi gereken bir diğer konudur.

Sonrasında ise Son Yararlanıcı Kurumlar, ihale teklif dosyalarının değerlendirilmesi için oluşturulan Değerlendirme Komitesinde yer almak üzere personel görevlendirmektedir. Ayrıca MFİB, ihale için oluşturulan Değerlendirme Komitesine bir başkan ve sekreter görevlendirerek ihale sürecinin AB mevzuatına uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlar. Son Yararlanıcı kurum, teklifleri değerlendirebilecek yeterlilikte 3 veya 5 personelden (sözleşme türüne göre değişebilir) oluşan değerlendirme komitesi üyesi olarak belirler ve Lider Kurum'a resmi yazı ile bildirir. Belirlenen üyeler özgeçmişleri incelenerek, ihale konusu işe ilişkin teknik yeterlilik, İngilizceye hâkimiyet ve tarafsız ve adil bir değerlendirme yapılabilmesi için, üyeler arasında ast-üst ilişkisi bulunmaması kriterleri bakımından Lider Kurum tarafından ön incelemeye tabi tutulurlar.

Komite Üyeleri, Lider Kurum'un onay vermesi halinde MFİB'in onayına sunulur. Değerlendirme süreci boyunca değerlendirme sürecini zamanında tamamlamak için, atanan üyelere başka bir görev verilmemesi gerekmektedir. İhalenin sonunda, ihale sonucunu açıklayan ve MFİB tarafından hazırlanan ihale değerlendirme raporu AB Türkiye Delegasyonuna onay için gönderilir. AB'nin Türkiye'deki diplomatik temsilciliği olan AB Türkiye Delegasyonu tarafından ihale değerlendirme raporu onaylanmasının ve sözleşmenin imzalanmasının ardından sözleşmenin uygulama aşamasına geçilir. Delegasyon tarafından ihale değerlendirme raporuna onay verilmemesi durumunda ihale tamamen iptal edilir veya ihale süreci yenilenir.

İhale Süreci

En az 7-8 aylık bir süreç

---

5. IPA Projelerinin Uygulama Süreci

Proje uygulama süreci, sözleşmenin imzalanması ile başlar. Yararlanıcı Kurumlar projenin teknik uygulamasından sorumludur. MFİB ise, sözleşmelerin uygulanmasının takibinden sorumludur ve sözleşme yükümlülükleri yerine getirildikçe yüklenici firmalara/kuruluşlara ödeme yapılması için Ulusal Fon ile koordinasyon içinde çalışır.

Genellikle sözleşmenin imzalanmasını takip eden 1 ay içerisinde kick-off (başlangıç) toplantısı gerçekleştirilir. Başlangıç toplantısında proje faaliyetlerine ilişkin plan ve projenin taraflarından beklenen iş ve işlemler gözden geçirilir. Projenin uygulama sürecine girmesiyle birlikte düzenli raporlamanın ve toplantıların yapıldığı izleme ve değerlendirme süreci başlar. Proje bitimine kadar izleme faaliyetleri devam eder.

Temel İzleme Faaliyetleri:

Son Yararlanıcı Kurumların Sorumluluğunda Olan Faaliyetler

Proje Yönlendirme Komitesi Toplantısı (Project Steering Committee Meeting)

Sürelere sözleşmeye bağlı olup genellikle yılda dört veya iki defa gerçekleştirilen toplantılardır. Toplantıda projenin uygulama aşamasında gelinen son durum, uygulama aşamasında ortaya çıkan sorunlar, riskler ve bunlara karşı alınacak önlemler ve projenin uygulama sürecinin sonraki aşamaları değerlendirilmektedir. Toplantıya Son Yararlanıcı Kurum başkanlık eder; Proje Yüklenicisi, Lider Kurum, MFİB, AB Türkiye Delegasyonu, NIPAC sıfatıyla AB Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve proje paydaşları katılım sağlar.

İlerlemenin İzlenmesi Raporu (Progress Monitoring Report)

Üçer aylık dönemlerde projede kaydedilen gelişme ve sorunların aktarıldığı rapordur. Rapor Son Yararlanıcı Kurum tarafından doldurulup imzalanarak Lider Kurum'a gönderir. Lider Kurum'un incelemesinden sonra onaylanan rapor Ulusal Yetkilendirme Ofisi (NAO) olan Hazine ve Maliye Bakanlığı'na gönderilir.

Proje Yönetim Toplantısı

Proje süresince yüklenici firma/Doğrudan Hibe Partneri ile projenin yönetimine ilişkin birlikte karar almak adına gerektiğinde toplantılar organize edilebilir. Bu toplantıların organizasyonu, proje paydaşları ve yetkili kurumların koordinasyonu Son Yararlanıcı Kurum'un sorumluluğundadır.

Lider Kurumun Sorumluluğunda Olmakla Birlikte Yararlanıcı Kurumların Katkı Sağladığı Faaliyetler

IPA İzleme Komitesi Toplantısı (IPA Monitoring Committee)

Yılda en az iki kez tüm sektörlerdeki ilerleme ve sorunlara ilişkin NIPAC sıfatıyla AB Başkanlığı tarafından düzenlenir. Tüm Lider Kurumlar, MFİB, Ulusal Yetkilendirme Ofisi ve Cumhurbaşkanlığı SBB ve Avrupa Komisyonu katılım sağlar.

Mali İşbirliği Koordinasyon Kurulu Toplantısı:

Mali İşbirliği Koordinasyon Kurulu, Katılım Öncesi Mali Yardım (IPA) fonlarının etkin, amacına uygun ve zamanında kullanımının ulusal düzeyde takip edilmesi amacıyla 2019/20 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile oluşturulan bir kuruldur. Mali İşbirliği Koordinasyon Kurulu, AB Başkanlığından sorumlu Dışişleri Bakan Yardımcısının başkanlığında, diğer Bakanlıkların Bakan Yardımcısı düzeyindeki temsilcileri ile Cumhurbaşkanlığı, Merkezi Finans ve İhale Birimi (MFİB) ve Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) üst düzey yöneticilerinin katılımıyla yılda iki kez toplanmaktadır.

Sektörel İzleme Komitesi Toplantısı/ SMC (Sector Monitoring Committee Meeting)

Lider Kurum'un sekreteryaya görevini yürüttüğü Sektörel İzleme Komitesi yılda iki kez toplanır. Toplantıya, Lider Kurum ve Avrupa Komisyonu/AB Türkiye Delegasyonu eş başkanlık eder. Komite üyesi olarak Son Yararlanıcı Kurumlar, MFİB, Ulusal Yetkilendirme Ofisi, Cumhurbaşkanlığı SBB de toplantıya katılım sağlar. Lider Kurum tarafından her toplantı öncesinde sektördeki ve projelerdeki son altı aya ilişkin güncel verilerin paylaşıldığı SMC raporu hazırlanır ve komite

üyeleri ile paylaşılır. Toplantıda, sektörde projelerin katkısıyla kaydedilen gelişmeler ile varsa sorunlar ve çözüm önerileri görüşülür. Karar alınması gereken konular söz konusu olduğundan birim başkanı düzeyinde katılım sağlanması önem arz etmektedir.

Uygulamanın İzlenmesine Yönelik Teknik Toplantı/ IRM (Implementation Review Meeting)

Projelerin ve ihale süreçlerinin ilerleyişine ilişkin gelişmelerin paylaşıldığı teknik toplantılardır. AB Başkanlığı'nın başkanlığında gerçekleşen toplantıya, Lider Kurum ve Son Yararlanıcı Kurumlar, AB Türkiye Delegasyonu ve MFİB katılım sağlamaktadır.

Yerinde İzleme Ziyaretleri (On-the-spot-checks)

Projeler uygulamaya başladığı andan itibaren Lider Kurum tarafından proje süresince veya bitiminde proje faaliyet veya çıktılarını yerinde görmeyi amaçlayan ziyaretler gerçekleştirilir ve raporlar tutulur. Proje kapsamında alınan araçlar ve inşa edilen yapıların kullanımı kontrol edilir ve projenin amaçlarına ulaşmasının önünde herhangi bir engel varsa tespit edilir. Son Yararlanıcı Kurumlara gerekli görülürse konuyla ilgili geri dönüşte bulunulur.

Sonuç Odaklı İzleme Faaliyetleri/Değerlendirme Faaliyeti (Result Oriented Monitoring)

AB Başkanlığı'nın yararlanıcısı olduğu bir hizmet sözleşmesi kapsamında yine bir IPA Projesi ile uzman bir değerlendirme ekibi tarafından sonuç odaklı izleme yaklaşımıyla (Result Oriented Monitoring) seçilen projelere ilişkin bir değerlendirme gerçekleştirilir ve ROM Raporu hazırlanır.